

Petrol arama ve kuyuların tamamlanması ile ilgili yapılan harcamaların ilgili dönemde doğrudan gider olarak dikkate alınıp alınamayacağı hk.

Belge türü	Özelge
Kanun	VERGİ USUL KANUNU
Özelge no	11395140-105[VUK-1-24881]-1098585
Tarih	29.09.2022

T.C.

HAZİNE VE MALİYE BAKANLIĞI

İstanbul Vergi Dairesi Başkanlığı

Gelir Kanunları Usul Grup Müdürlüğü

Sayı : 11395140-105[VUK-1-24881]-1098585

29.09.2022

Konu : Petrol arama ve çıkarma faaliyetlerinde yapılan harcamaların doğrudan gider yazılıp yazılamayacağı veya amortisman yoluyla itfa edilip edilmeyeceği hk.

İlgide kayıtlı özelge talep formunuzun tetkikinden, petrol arama ve çıkarma işi ile iştigal ettiğiniz, mevcut durumda petrol rezervi bulduğunuz kuyuları petrol üretimine hazır hale getirme aşamasında olduğunuz, petrol arama ve kuyuların tamamlanması ile ilgili yaptığınız harcamaların (*kuyu sondajı ve kuyu içini boru ile döşeme, kuyu sondajı ile ilgili dışarıdan sağlanan hizmetler, personel ücretleri, kira ödemeleri, petrol sahası üst ve alt yapı çalışmaları, barınma için alınan konteynırlar ve diğer harcamaların*) tümünü 6491 sayılı Türk Petrol Kanununun 12 nci maddesinin 6 ncı fıkrasına göre ilgili dönemde doğrudan gider olarak kaydettiğiniz belirtilerek, petrol arama ve çıkarma işi ile ilgili harcamaların kuyu bazında aktifleştirilip

amortisman yoluyla gidere dönüştürmeden, yapılan tüm harcamaların harcamanın yapıldığı dönemin gideri olarak kayıtlara alınmasının vergi kanunlarına uygun olup olmadığı hususunda Başkanlığımızdan görüş talep edildiği anlaşılmaktadır.

213 sayılı Vergi Usul Kanununun;

- 262 nci maddesinde, "*Maliyet bedeli, iktisadi bir kıymetin iktisap edilmesi veyahut değerinin artırılması münasebetiyle yapılan ödemelerle bunlara müteferri bilumum giderlerin toplamını ifade eder.*

Aşağıda sayılan giderler de maliyet bedeline dâhil edilir:

a) İktisadi kıymetin iktisap edilmesi veya değerinin artırılması ile doğrudan ilgili; gümrük vergileri, gümrük komisyonları, yükleme, boşaltma, nakliye ve montaj giderleri,

b) İktisadi kıymetin iktisap edilmesi veya değerinin artırılması ile doğrudan ilgili; resim ve harçlar, noter, tapu, mahkeme, değer tespiti, danışmanlık, komisyon ve ilan giderleri,

c) İktisadi kıymetin finansmanında kullanılan kredilere ait faiz giderleri ve bunlara ilişkin kur farklarının; emtiada emtianın stoklara girdiği tarihe kadar, diğer iktisadi kıymetlerde ise iktisadi kıymetin envantere alındığı hesap döneminin sonuna kadar olan kısmı ile söz konusu kredilere ilişkin giderler (Faiz giderleri ile kur farklarının diğer kısımlarını maliyet bedeline ithal etmekte veya genel giderler arasında göstermekte mükellefler serbesttirler.),

ç) İktisadi kıymetin stoklara veya envantere alındığı tarihe kadarki depolama ve sigorta giderleri,

d) Gayrimenkullerde mevcut bir binanın satın alınarak yıkılmasından ve arsasının tesviyesinden mütevellit giderler.

Gayrimenkullerle doğrudan ilgili olması şartıyla, bunların envantere alındığı hesap dönemi sonuna kadar alınan hibeler maliyet bedelinden indirilir.

İktisadi kıymetin (emtia hariç) iktisap edilmesi veya değerinin artırılması ile ilgili olan özel tüketim vergisi, indirilemeyecek katma değer vergisi, banka ve sigorta muameleleri vergisi ile kaynak kullanımını destekleme fonunu maliyet bedeline ithal etmekte veya genel giderler arasında göstermekte mükellefler serbesttirler.

Bu maddenin uygulamasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye Hazine ve Maliye Bakanlığı yetkilidir.",

- 313 üncü maddesinde, "*İşletmede bir yıldan fazla kullanılan ve yıpranmaya, aşınmaya veya kıymetten düşmeye maruz bulunan gayrimenkullerle 269 uncu madde gereğince gayrimenkul gibi değerlendirilen iktisadi kıymetlerin, alet, edevat, mefruşat, demirbaş ve sinema filmlerinin birinci kısımdaki esaslara göre tespit edilen değerinin, bu Kanun hükümlerine göre yok edilmesi amortisman mevzuunu teşkil eder...*",

- 315 inci maddesinde, "*Mükellefler amortismanına tâbi iktisadî kıymetlerini, 320 nci maddenin dördüncü fıkrası saklı kalmak üzere, Maliye Bakanlığının tespit ve ilân edeceği oranlar üzerinden itfa ederler. İlân edilecek oranların tespitinde iktisadî kıymetlerin faydalı ömürleri dikkate alınır.*",

- 316 ncı maddesinde, "*İşletme sebebiyle içindeki cevherin azalmasından dolayı maddi değerini kaybeden madenlerin ve taş ocaklarının imtiyaz veya maliyet bedelleri, ilgililerin, müracaatları üzerine bunların büyüklük ve mahiyetleri göz önünde tutulmak ve her maden veya taş ocağı için ayrı ayrı olmak üzere Maliye ve Sanayi Bakanlıklarınca belli edilecek nispetler üzerinden yok edilir.*",

- 320 nci maddesinde, "*Amortisman süresi, kıymetlerin aktife girdiği yıldan başlar. ...*

Her yılın amortismanı ancak o yıla ait değerlemede nazara alınabilir.

Amortismanın her hangi bir yıl yapılmamasından veya ilk uygulanan nispetten düşük bir hadle yapılmasından dolayı amortisman süresi uzatılamaz.

Bu maddenin birinci ya da üçüncü fıkrasına göre amortisman hesaplanmasına başlandıktan sonra bu hesaplama şeklinden vazgeçilemez.

Bu maddenin uygulamasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye Hazine ve Maliye Bakanlığı yetkilidir"

hükümlerine yer verilmiştir.

Mezkûr Kanunun 315 inci maddesinin Bakanlığımıza verdiği yetkiye istinaden amortismanına tabi iktisadi kıymetler için uygulanacak "Faydalı Ömür ve Amortisman Oranları" tespit edilmiş ve bu oranlar 339, 365, 389, 399, 406, 418, 439, 458 ve 506 Sıra No.lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği ile değişik 333 Sıra No.lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği eki liste ile açıklanmıştır.

Bu bağlamda, 213 sayılı Kanunun 316 ncı maddesinde, madenlerin ve taş ocaklarının imtiyaz veya maliyet bedellerinin itfasına (maden işletme hakkının elde edilmesi için yapılan ve amortisman yoluyla gider yazılacak miktarın tespitine) yönelik olarak genel amortisman uygulamasından ayrı bir uygulama öngörülmüş olup, bu madde gereğince, işletme sebebiyle içindeki cevherin azalmasından dolayı maddi değerini kaybeden madenlerin ve taş ocaklarının imtiyaz veya maliyet bedellerinin, ilgililerin müracaatları üzerine Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ile birlikte Bakanlığımızca belirlenecek nispet üzerinden itfa edilmesi gerekmektedir. Bunun dışında kalan diğer (maden üretiminde kullanılan alet, edevat, araç vb.) iktisadi kıymetler ise kendi özelliklerine tabi olarak genel hükümler çerçevesinde amortismanına tabi tutulurlar.

Diğer taraftan, 6491 sayılı Türk Petrol Kanununun;

- 2 nci maddesinde, "*(1) Bu Kanunun uygulanmasında;*

...

b) Arama: Araştırma, arama sondajı ve tespit sondajı faaliyetlerini,

c) Arama giderleri: Ekonomik ömrü bir yıldan fazla olan malzeme ve tesisat giderleri hariç, arama faaliyetleri için yapılan masrafları,

...

d) Arama sondajı: Petrol bulmak amacıyla kuyu açılmasını,

...

f) Araştırma: Petrol aramak üzere arazinin, yerden veya havadan topografik, jeolojik, jeofizik, jeokimyasal ve benzeri yöntemlerle veri toplanarak incelenmesi, arama sondajları hariç jeolojik bilgi edinmek için sondajlar yapılması işlemlerini,

...

ı) Bakanlık: Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığını,

...

s) Malzeme: Petrol işlemlerinde kullanılmak üzere petrol, akaryakıt, ham, yarı mamul veya mamul tüm eşya, donanım ve ekipman, makine, her türlü nakil vasıtaları ve diğer tüm vasıtalar ile bunlara ait yedek parçaları,

...

cc) Sondaj ferî giderleri: Ekonomik ömrü bir yıldan fazla olup tesis edilmemiş veya kullanılmamış olan veya tesisinden veya kullanılmasına başlanmasından itibaren bir yıl sonunda kullanılabilecek durumda olan veya hurda hâlinde olan tesisat veya malzeme masrafları hariç olmak üzere kuyu açma, temizleme, derinleştirme, bitirme veya bu işlemlere hazırlık için ve bunlara ilişkin olarak yapılan tüm işçilik, yakıt, tamir, bakım, nakliye, ikmal, kira ve malzeme masraflarını,

dd) Tespit sondajı: Petrollü arazinin boyutunu tespit etmek üzere sınırlı sayıda kuyu açılmasını,

...

ff) Ülke ekonomisi yönünden verimi olmayan kuyuların açılma ve terk giderleri: Sondaj aletleri ve benzeri teçhizat hariç olmak üzere sondaj ferî giderleri ile üretim bakımından ekonomik olmayan kuyuların açılmasında kullanılan veya gerekli olan herhangi bir maddi ekonomik değer için yapılan masrafları,

...

ifade eder.",

- 12 nci maddesinin (6) numaralı fıkrasında, "(6) Bakanlıkça onaylanan arama giderleri, sondaj ferî giderleri ve ülke ekonomisi yönünden verimli olmayan kuyuların açılma ve terk giderlerinin aktifleştirilmesi ihtiyaridir. Bu kapsamda petrol hakkı sahibi tarafından yapılan arama giderleri, sondaj ferî giderleri ve üretim bakımından ekonomik olmayan kuyuların açılma ve terk giderleri dışındaki ekonomik değerin maliyeti ile bu ekonomik değerin elde edilmesi ve üzerindeki tesisatın kurulmasına ait masraflar petrol hakkı sahibinin tercihi doğrultusunda gider yazılarak veya aktifleştirilerek amortisman yolu ile itfa olunur. Sermaye hesabına alınarak aktifleştirilen bu giderler için uygulanacak amortisman oranları 213 sayılı Kanunun 316 ncı maddesi hükmüne kıyasla her petrollü arazi için ayrı ayrı olmak üzere, rezerv durumu da dikkate alınarak Bakanlık ve Maliye Bakanlığınca müştereken tespit edilir. Ancak, petrollü arazinin, petrol üretiminden başka bir amaca tahsis edilmiş bulunan kısmının maliyet ve kıymeti ile petrol işleminin sona erdiği tarihte bu petrollü arazinin petrol hakkı sahibi bakımından haiz olduğu bakiye değer amortisman oranından indirilir."

hükümleri yer almaktadır.

Ayrıca, 6491 sayılı Kanunun uygulamasına ilişkin, 22/1/2014 tarihli ve 28890 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Türk Petrol Kanunu Uygulama Yönetmeliğinin 2 nci maddesinde, yukarıda 6491 sayılı Kanuna ilişkin olarak atıf yapılan tanımlara da yer verilmiş, 31 inci maddesinde de "...

(2) Bakanlıkça onaylanan arama giderleri, sondaj ferî giderleri ve ülke ekonomisi yönünden verimli olmayan kuyuların açılma ve terk giderlerinin aktifleştirilmesi ihtiyaridir. Bu kapsamda petrol hakkı sahibi tarafından yapılan arama giderleri, sondaj ferî giderleri ve üretim bakımından ekonomik olmayan kuyuların açılma ve terk giderleri dışındaki ekonomik değerin maliyeti ile bu ekonomik değerin elde edilmesi ve üzerindeki tesisatın kurulmasına ait masraflar petrol hakkı sahibinin tercihi doğrultusunda gider yazılarak veya aktifleştirilerek amortisman yolu ile itfa olunur. Sermaye hesabına alınarak aktifleştirilen bu giderler için uygulanacak amortisman oranları 213 sayılı Kanunun 316 ncı maddesi hükmüne kıyasla her petrollü arazi için ayrı ayrı olmak üzere, rezerv durumu da dikkate alınarak Bakanlık ve Maliye Bakanlığınca müştereken tespit edilir. Ancak, petrollü arazinin, petrol üretiminden başka bir amaca tahsis edilmiş bulunan kısmının maliyet ve kıymeti ile petrol işleminin sona erdiği tarihte bu petrollü arazinin petrol hakkı sahibi bakımından haiz olduğu bakiye değer amortisman oranından indirilir. " açıklaması yapılmıştır.

Bu bağlamda, 6491 sayılı Kanunun mezkûr hükümleri uyarınca; Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığınca onaylanan arama giderleri, sondaj fer'i giderleri, ülke ekonomisi yönünden verimli olmayan kuyuların açılma giderleri ile bunların dışındaki ekonomik değerin (petrol arama ve üretim faaliyetlerinde kullanılan demirbaş olarak adlandırılacak olan sondaj kulesi, jeneratör, kompresör, iş makinası vb. araçların) maliyeti ile bu ekonomik değerin elde edilmesine ve üzerindeki tesisatın kurulmasına ait masrafların petrol hakkı sahibince aktifleştirilerek amortisman ayrılmak suretiyle itfa edilmesi veya petrol hakkı sahibinin tercihi doğrultusunda ilgili dönemde doğrudan gider yazılması mümkün bulunmaktadır.

Buna göre, özelge talep formunuzda belirtilen petrol arama ve kuyuların tamamlanması ile ilgili yaptığınız harcamaların 6491 sayılı Kanunun mezkûr maddesi uyarınca, aktifleştirilerek amortisman ayrılmak suretiyle itfa etmeniz veya ilgili dönemde doğrudan gider yazmanız mümkün bulunmakta olup, tercihinizin gider gruplarının tümü itibariyle her ruhsat sahası için ayrı ayrı olmak üzere giderlerin yapıldığı ilk vergilendirme dönemine ilişkin beyannamenin verilmesi aşamasında kullanılması gerekmektedir. Söz konusu giderlerin yapıldığı vergilendirme dönemi içinde doğrudan gider yazılmamış olması halinde aktifleştirildiğinin kabul edileceği tabiidir.

Şirketinizce tercihin söz konusu giderlerin aktifleştirilmesi yönünde kullanılması durumunda ise, aktifleştirilen giderlerin, her saha için ayrı ayrı olmak üzere, Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Petrol İşleri Genel Müdürlüğünce müştereken belli edilecek oranlar üzerinden itfa edilmesi gerektiğinden, oran tespiti için Hazine ve Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Başkanlığına başvurulması icap etmektedir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

(*) Bu Özelge 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 413.maddesine dayanılarak verilmiştir.

(**) İnceleme, yargı ya da uzlaşmada olduğu halde bu konuya ilişkin olarak yanlış bilgi verilmiş ise bu özelge geçersizdir.

(***) Talebiniz üzerine tayin edilmiş olan bu özelgeye uygun işlem yapmanız hâlinde, bu fiilleriniz dolayısıyla vergi tarh edilmesi icap ederse, tarafınıza vergi cezası kesilmeyecek ve tarh edilen vergi için gecikme faizi hesaplanmayacaktır.

Bu metin Mevzuat Bankası (mevzuat.vergibulustayi.com) aracılığıyla gib.gov.tr arşivinden alınmıştır. Resmî işlemlerde Resmî Gazete metni esastır. — 18.09.2026